

Міністерство освіти і науки України

Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна

Кафедра міжнародних економічних відносин імені Артура Голікова

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Проректор з науково-педагогічної
роботи
доц. Пантелеймонов А.В.

_____

“ _____ ” _____ 2020 р.

Робоча програма навчальної дисципліни

УКРАЇНА В СИСТЕМІ СВІТОГОСПОДАРСЬКИХ ЗВ'ЯЗКІВ

(назва навчальної дисципліни)

рівень вищої освіти другий (магістерський)
галузь знань 29 Міжнародні відносини
спеціальність 292 – Міжнародні економічні відносини
освітні програми Міжнародні економічні відносини, Міжнародна та
європейська економічна інтеграція, Міжнародний бізнес
вид дисципліни обов'язкова
факультет міжнародних економічних відносин та туристичного бізнесу

2020 / 2021 навчальний рік

Програму рекомендовано до затвердження Вченою радою факультету міжнародних економічних відносин та туристичного бізнесу

“_____” серпня 2020 року, протокол № _____

РОЗРОБНИКИ ПРОГРАМИ: к.е.н., доцент, доцент кафедри міжнародних економічних відносин імені Артура Голікова Григорова-Беренда Лариса Іванівна

Програму схвалено на засіданні кафедри міжнародних економічних відносин імені Артура Голікова

Протокол від “_____” серпня 2020 року № _____

Завідувач кафедри міжнародних економічних відносин імені Артура Голікова

_____
(підпис)

Казакова Н.А.
(прізвище та ініціали)

Програму погоджено науково-методичною комісією
факультету міжнародних економічних відносин та туристичного бізнесу
назва факультету, для здобувачів вищої освіти якого викладається навчальна дисципліна

Протокол від “_____” серпня 2020 року № _____

Голова науково-методичної комісії факультету міжнародних економічних відносин та туристичного бізнесу

_____
(підпис)

Григорова-Беренда Л.І.
(прізвище та ініціали)

ВСТУП

Програма навчальної дисципліни «Україна в системі світогосподарських зв'язків» складена відповідно до освітньо-професійних програм
«Міжнародні економічні відносини»,
«Міжнародна та європейська економічна інтеграція»,
«Міжнародний бізнес»
 підготовки магістра
 за спеціальністю 292 Міжнародні економічні відносини

1. Опис навчальної дисципліни

1.1. Мета викладання навчальної дисципліни

Виявлення економічного потенціалу України, умов і шляхів інтегрування економіки країни у світове господарство, участі в регіональному співробітництві, інтеграційних процесах; формування системи теоретичних знань і набуття практичних навичок у сфері міжнародної економічної діяльності та її регулятивного забезпечення

1.2. Основні завдання вивчення дисципліни

- формування наступних загальних компетентностей:

ЗК2. Здатність до абстрактного, креативного, критичного мислення, аналізу та синтезу на основі логічних аргументів і перевірених фактів в умовах обмеженого часу та ресурсів.

ЗК3. Здатність систематизувати та синтезувати інформацію з різних джерел, використовуючи інноваційні підходи та технології, програмне забезпечення з урахуванням крос-культурних особливостей суб'єктів МЕВ

ЗК4. Здатність працювати самостійно та в команді, вміти брати на себе ініціативу і відповідальність, мотивувати та керувати роботою інших для досягнення поставлених цілей

ЗК5. Здатність самостійно організовувати та здійснювати наукові дослідження проблем міжнародних економічних відносин, ідентифікувати наукові та практичні проблеми, готувати наукові тексти та доповіді, здійснювати публічну апробацію результатів досліджень

- формування наступних фахових компетентностей:

ФК1. Здатність формувати обґрунтовані рішення щодо налагодження міжнародних економічних відносин на всіх рівнях їх реалізації.

ФК2. Здатність аналізувати моделі розвитку національних економік і визначати їхню роль у сучасній світогосподарській системі.

ФК3. Здатність визначати й оцінювати прояви економічного глобалізму, виклики та дисбаланси глобального розвитку та їх вплив на міжнародні економічні відносини

ФК5. Здатність застосовувати кумулятивні знання, науковотехнологічні досягнення, інформаційні технології для осягнення сутності феномену нової економіки, виявлення закономірностей та тенденцій новітнього розвитку світового господарства.

ФК6. Знання та розуміння принципів соціальної відповідальності в діяльності суб'єктів МЕВ і їхнього впливу на економічний розвиток країн.

ФК7. Здатність аналізувати й оцінювати гео економічні стратегії країн з позиції національних економічних інтересів.

ФК8. Здатність прогнозувати тенденції розвитку міжнародних ринків з урахуванням кон'юнктурних змін.

ФК9. Здатність до самонавчання, підтримки належного рівня знань, готовність до опанування знань нового рівня, підвищення своєї фаховості та рівня кваліфікації

ФК10. Здатність продукувати гіпотези, визначати наукові проблеми, мету, предмет та об'єкт дослідження

ФК12. Здатність застосовувати кумулятивні знання, наукові досягнення, інформаційні технології при здійсненні досліджень у сфері МЕВ

1.3. Кількість кредитів 3

1.4. Загальна кількість годин 90

1.5. Характеристика навчальної дисципліни	
<u>Обов'язкова</u> / за вибором	
Денна форма навчання	Заочна (дистанційна) форма навчання
Рік підготовки	
2-й	2-й
Семестр	
3-й	3-й
Лекції	
10 год.	8 год. (4 ауд./ 4 дист.)
Практичні, семінарські заняття	
20 год.	год.
Лабораторні заняття	
год.	год.
Самостійна робота	
60 год.	82 год.
в т.ч. Індивідуальні завдання	
15 год.	

1.6. Заплановані результати навчання

Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студенти мають досягти наступних результатів:

ПРН2. Демонструвати неординарні підходи у розв'язанні практичних завдань, уміння креативно мислити, проявляти гнучкість у прийнятті рішень на основі логічних аргументів та перевірених фактів в умовах обмеженого часу і ресурсів на засадах використання різних діагностичних методологій провідних міжнародних організацій

ПРН3. Систематизувати, синтезувати й упорядковувати отриману інформацію, ідентифікувати проблеми, формулювати висновки і розробляти рекомендації, використовуючи інноваційні підходи та технології, програмне забезпечення з метою розв'язання практичних завдань з урахуванням крос-культурних особливостей суб'єктів МEB

ПРН4. Приймати обґрунтовані рішення, працювати самостійно і в команді, брати на себе ініціативу та відповідальність, мотивувати та керувати роботою інших для досягнення поставлених цілей, забезпечувати якість виконуваних робіт, аргументувати результативність економічної діяльності у мінливому середовищі

ПРН5. Демонструвати дослідницькі навички, ідентифікувати наукові та практичні проблеми, готувати наукові тексти та доповіді, здійснювати публічну апробацію результатів досліджень

ПРН6. Аналізувати нормативно-правові документи, оцінювати аналітичні звіти, грамотно використовувати нормативно-розпорядчі документи та довідкові матеріали, вести прикладні аналітичні розробки, професійно готувати аналітичні матеріали з метою формування пропозиції налагодження міжнародних економічних відносин на всіх рівнях їх реалізації.

ПРН7. Досліджувати й аналізувати моделі розвитку національних економік та обґрунтовувати заходи досягнення їх стратегічних цілей в умовах трансформації світогосподарських відносин.

ПРН8. Здійснювати пошук і вибір адаптивних моделей вирівнювання дисбалансів та нівелювання загроз глобального розвитку.

ПРН13. Ідентифікувати зміни кон'юнктури ринків під дією невизначених факторів, здійснювати їх компаративний аналіз, критично оцінювати наслідки продукованих ідей та прийнятих рішень з метою прогнозування тенденції розвитку глобальних ринків

ПРН14. Усвідомлювати необхідність самонавчання впродовж усього життя та постійного самовдосконалення; прагнути професійного зростання, проявляти толерантність та готовність до інноваційних змін і застосування міждисциплінарного підходу у формуванні знань.

ПРН15. Вміти продукувати гіпотези, визначати наукові проблеми, мету, предмет та об'єкт дослідження

ПРН17. Вміти застосовувати кумулятивні знання, наукові досягнення, інформаційні технології при здійсненні досліджень у сфері МЕН; інтерпретувати результати проведених досліджень, вміти їх презентувати, знаходити засоби розв'язання проблем і прогнозувати майбутні наслідки прийнятих рішень.

2. Тематичний план навчальної дисципліни

Розділ 1. Фактори участі України у світогосподарських зв'язках. Основні види міжнародної економічної діяльності України

Тема 1. Сучасні умови та фактори участі України у світогосподарських зв'язках. Історія розвитку зовнішньоекономічних зв'язків України.

Основні умови та чинники розвитку зовнішньоекономічної діяльності країни. Коефіцієнт просторового ресурсу; природно-ресурсний потенціал, експортні можливості певних видів сировини. Інтелектуальний та науково-технічний потенціал країни. Досягнення окремих галузей і виробництв, потенціал агропромислового комплексу, транспортна система. Значення формування транспортно-складських центрів, прикордонних переходів транспортних вузлів, що виконують міжнародні функції.

Особливості геополітичного, економічно-географічного положення та їх вплив на економічні та політичні відносини країни, формування господарчої структури і можливості інтеграції до світового господарства. Загальна та покомпонентна характеристика природно-ресурсного потенціалу країни. Його значення в формуванні господарської структури окремих регіонів України. Структура господарства країни. Сучасні соціально-економічні особливості розвитку. Загальний рівень розвитку промисловості, сільського господарства, транспорту. Галузі промисловості та сільського господарства, які визначають положення України в міжнародному поділі праці. Транспортна спеціалізація. Рекреаційні райони України. Рівень розвитку соціальної сфери.

Регулювання зовнішньоекономічної діяльності: види, завдання, інструменти, органи та їх компетенції.

Умови для включення України в загальноєвропейський процес інтеграції і участі в регіональному співробітництві. Складнощі і перепони на шляху інтеграції України до світової економіки.

Тема 2. Зовнішня торгівля України: стан та перспективи.

Торгівля товарами в системі міжнародної економічної діяльності. Україна та міжнародні інститути регулювання торгівлі. Факторні передумови міжнародної торгівлі України. Геостратегічна специфіка національної участі в міжнародній торгівлі. Державне регулювання зовнішньої торгівлі. Загальний зовнішньоторговельний обіг та його сальдо. Особливості динаміки зовнішньоторговельного обігу з групами країн і окремими країнами. Особливості торгівлі з розвиненими країнами і країнами, що розвиваються.

Структура зовнішньої торгівлі України: експорт, імпорт, товари, послуги. Коефіцієнт варіації експорту і імпорту за регіонами України. Експортно-імпортна діяльність: види та українська специфіка. Реекспорт та реімпорт. Прямі та опосередковані експортно-імпортні операції. Україна у зустрічній торгівлі.

Інкотермс — інструмент міжнародної торгівлі Класифікація умов Інкотермс 2010. Вибір транспорту міжнародних перевезень згідно з умовами Інкотермс -2010.

Експорт-імпорт послуг України: компонентна та географічна структура. Значення міжнародних транспортних коридорів (МТК) для інтегрування її в світову господарську систему. Головні партнери з зовнішньоторговельних операцій послугами.

Туризм як один з важливих видів зовнішньоекономічних зв'язків України. Сучасні процеси диференціації туристичного попиту і спеціалізації туристичних фірм. Основні центри турбізнесу в Україні. Основні показники обміну туристами між Україною та іншими країнами світу. Розподіл турпотоків в межах України. Основні країни, з яких прибувають туристи в Україну. Види туристичної діяльності. Домінуючі напрямки виїзду українських туристів і показники по окремим країнам. Сучасні і потенціальні можливості міжнародних туристичних послуг України

Види рекреаційних ресурсів. Головні рекреаційні регіони України та їх економічне використання. Перспективи формування регіональних рекреаційних комплексів світового значення.

Тема 3. Участь України у світових інвестиційних зв'язках.

Регулювання іноземного інвестування в Україні. Стан інвестиційної діяльності України. Негативні чинники що зумовлюють недостатні обсяги інвестицій в Україну. Найбільш привабливі для іноземного інвестора галузі промисловості України. Головні інвестори України. Найбільш привабливі регіони для іноземних інвестицій. Динаміка іноземного інвестування за останні роки.

Розділ 2. Міграційні, фінансові, виробничі, інтеграційні зв'язки України. Україна та міжнародні організації.

Тема 4. Україна у міждержавній міграції.

Поняття міжнародної міграції робочої сили. Класифікація складових, факторів і видів міжнародної міграції. Аналіз наслідків міграції на ринку праці.

Чисельність та розміщення населення по території країни; регіони з найбільшою кількістю населення. Міське та сільське населення. Національний склад. Українська діаспора.

Оцінка трудових ресурсів України. Рівень освіти і інтелектуальний потенціал трудових ресурсів; його вплив на розвиток наукомістких та високотехнологічних виробництв. Міграційна рухомість населення України та її окремих регіонів. Нелегальна міграція.

Тема 5. Участь України в міжнародних валютно-фінансових операціях.

Відкрита економіка України в системі міжнародних валютно-фінансових і кредитних відносин. Зовнішня заборгованість України.

Тема 6. Міжнародне виробниче кооперування та Україна.

Поняття кооперування виробництва. Форми та сучасні особливості міжнародного кооперування виробництва. Практичні завдання міжнародної кооперації в сучасних умовах.

Тема 7. Науково-технічні зв'язки України.

Міжнародний рух технологій: предмет і сучасні тенденції. Інформатизація як визначальний фактор моделі міжнародного співробітництва. Стандартизація як фактор та умова міжнародного співробітництва.

Тема 8. Зовнішні зв'язки України з окремими країнами та регіонами світу .

Зовнішня торгівля з країнами Європи. Основні торговельні партнери. Німеччина як основний партнер України в Європі. Торговельні відносини з Туреччиною. Торговельно-економічні відносини з Грецією. Торгові відносини з країнами Східної Європи як

традиційними торговими партнерами України. Експортно-імпортні операції з ними. Польща як торговий партнер цієї групи країн. Зовнішньоекономічні відносини з країнами Балтії.

Торгово-економічні відносини з країнами Азії. Китай як основний торговий партнер цього континенту; динаміка експортно-імпортних операцій. Зростання експортно-імпортних операцій з Індією. Види економічного співробітництва з Ізраїлем. Чинники та перспективи розвитку зовнішньоекономічних зв'язків з країнами Перської затоки.

Зовнішньоекономічні відносини з країнами СНД і їх динаміка. Експортно-імпортні операції з республікою Білорусь. Торгівельні відносини з Казахстаном і країнами Центральноазіатського регіону. Аналіз взаємних експортно-імпортних можливостей. Зв'язки з країнами Закавказького регіону.

Торгово-економічні відносини з країнами Америки. Товарообіг та інші види економічних відносин з США, Канадою, Аргентиною.

Головні торгові партнери на Африканському континенті. Єгипет як торговий партнер України. Експортно-імпортні операції з Ліберією, Гвінеєю, Марокко.

Стан економічних відносин з Австралією і Океанією.

Тема 9. Україна у світових інтеграційних процесах Україна та міжнародні економічні організації.

Україна та ЄС. Україна – СОТ: динаміка відносин. Україна – МВФ. Співробітництво України та Світового банку. Україна – НАТО. Україна та Інтерпол. Україна та Всесвітня митна організація.

Тема 10. Основні проблеми та завдання зовнішньоекономічної діяльності України.

Основні засади формування відкритої економіки. Головні завдання зовнішньоекономічної діяльності країни.

3. Структура навчальної дисципліни

Назви розділів	Кількість годин											
	денна форма						заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
л		п	лаб.	інд.	с. р.	л		п	лаб.	інд.	с. р.	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Розділ 1. Фактори участі України у світогосподарських зв'язках. Основні види міжнародної економічної діяльності України												
Разом за розділом 1	39	6	12			21	39	6				33
Розділ 2. Міграційні, фінансові, виробничі, інтеграційні зв'язки України. Україна та міжнародні організації.												
Разом за розділом 2	36	4	8			24	36	2				34
Індивідуальне завдання – семестрова контрольна робота	15					15	15					15
Усього годин	90	10	20			60	90	8				82

4. Теми семінарських (практичних, лабораторних) занять

№ з/п	Назва теми	К-ть годин	
		денна	заочна
1.	Сучасні умови та фактори здійснення ЗЕД України. Охарактеризувати основні умови та чинники розвитку зовнішньоекономічної діяльності України: геополітичне положення, економічний, освітній, трудовий, науково-технічний потенціал тощо	2	
2.	Структура та особливості зовнішньої торгівлі України товарами. Проаналізувати динаміку зовнішньої торгівлі України товарами з регіонами світу, виявити зміни та тенденції, побудувати прогноз. Скласти аналітичну записку до отриманих результатів	4	
3.	Структура та особливості зовнішньої торгівлі України послугами. Проаналізувати динаміку зовнішньої торгівлі України послугами з регіонами світу, виявити зміни та тенденції, побудувати прогноз. Скласти аналітичну записку до отриманих результатів	4	
4.	Інвестиційні зв'язки України. Проаналізувати динаміку інвестиційних зв'язків України з країнами світу, виявити зміни та тенденції, побудувати прогноз. Зробити аналітичну записку до отриманих результатів	2	
5.	Україна у міжнародній трудовій міграції. Проаналізувати динаміку трудових міграційних зв'язків України з країнами світу, виявити зміни та тенденції, побудувати прогноз. Зробити аналітичну записку до отриманих результатів	2	
6.	Міжнародні валютно-фінансові операції України. Проаналізувати динаміку фінансових зв'язків України. Охарактеризувати економічні відносини між Україною та МВФ, групою Світового банку. Міжнародне виробниче кооперування, науково-технічні зв'язки України. Дати визначення міжнародного руху технологій, знати тенденції. Проаналізувати динаміку виробничих та науково-технічних зв'язків України. Виявити тенденції, окреслити проблеми, запропонувати можливі шляхи розширення участі України в міжнародному русі технологій, виходячи з її науково-технічного потенціалу.	2	
7.	Зовнішньоекономічні зв'язки України з окремими країнами та регіонами світу. Проаналізувати динаміку зовнішньоекономічних зв'язків України з країнами світу, виявити зміни та тенденції, побудувати та обґрунтувати прогноз. Визначити перспективи ЗЕД України. Україна у світових інтеграційних процесах. Виявити основні гео економічні спрямування України. Проаналізувати динаміку зовнішньоекономічних відносин між Україною та ЄС, іншими інтеграційними угрупованнями світу, виявити зміни та тенденції, обґрунтувати прогноз розвитку відносин. Розкрити сутність взаємовідносин України з міжнародними організаціями (ООН, СОТ, Всесвітня митна організація, ВОЗ, Всесвітня туристична організація (UNWTO), Інтерпол, тощо), оцінити ефективність співробітництва, визначити перспективи.	4	
	Разом	20	

5. Завдання для самостійної роботи

№ з/п	Види, зміст самостійної роботи	К-ть годин	
		денна	заочна
1.	Історія розвитку ЗЕД України. Самостійне опрацювання інформації за темами: Особливості зовнішньоекономічної діяльності України в складі колишнього Союзу. Особливості розвитку зовнішньоекономічних зв'язків з кінця 80-х і на	4	8

	протязі 90-х років. Значення участі України у регіональному співробітництві		
2.	Сучасні умови та фактори здійснення ЗЕД України. Підготовка до практичного та/або семінарського заняття для визначення та характеристики і аналізу основних умов та чинників розвитку зовнішньоекономічної діяльності України: геополітичне положення, економічний, освітній, трудовий, науково-технічний потенціал тощо. Ознайомлення з різними обґрунтованими точками зору провідних вітчизняних та іноземних економістів-аналітиків, представників міжнародних організацій, політичних діячів. Формування особистої обґрунтованої точки зору щодо сучасних умов здійснення ЗЕД.	5	8
3.	Структура та особливості зовнішньої торгівлі України товарами. Аналіз побудованих графіків, діаграм, прогнозів. Ознайомлення з різними обґрунтованими точками зору провідних вітчизняних та іноземних економістів-аналітиків, представників міжнародних організацій. Формування особистої обґрунтованої точки зору щодо перспектив розширення обсягів та диверсифікації структури зовнішньої торгівлі України товарами.	4	6
4.	Структура та особливості зовнішньої торгівлі України послугами. Аналіз побудованих графіків, діаграм, прогнозів. Ознайомлення з різними обґрунтованими точками зору провідних вітчизняних та іноземних економістів-аналітиків, представників міжнародних організацій. Формування особистої обґрунтованої точки зору щодо перспектив розширення обсягів та диверсифікації структури зовнішньої торгівлі України послугами.	4	6
5.	Інвестиційні зв'язки України. Аналіз побудованих графіків, діаграм, прогнозів. Ознайомлення з різними обґрунтованими точками зору провідних вітчизняних та іноземних економістів-аналітиків, представників міжнародних організацій. Формування особистої обґрунтованої точки зору щодо перспектив розширення інвестиційного співробітництва України.	4	5
6.	Україна у міждержавній міграції. Аналіз побудованих графіків, діаграм, прогнозів. Ознайомлення з різними обґрунтованими точками зору провідних вітчизняних та іноземних економістів-аналітиків, представників міжнародних організацій.	4	6
7.	Міжнародні валютно-фінансові операції України. Підготовка до семінарського та/або практичного заняття задля підготовки та обговорення динаміки фінансових зв'язків України, характеристики економічні відносини між Україною та МВФ, групою Світового банку. Формування особистої обґрунтованої точки зору щодо перспектив зовнішнього боргу.	4	6
8.	Міжнародне виробниче кооперування, науково-технічні зв'язки України. Збір фактичного матеріалу та аналітичних оглядів за темою.	4	6
9.	Україна у світових інтеграційних процесах. Підготовка до обговорення: опрацювання численних наукових публікацій за темою.	4	4
10.	Зовнішньоекономічні зв'язки України з окремими країнами та регіонами світу Збір фактичних матеріалів та опрацювання тематичних наукових статей	4	8
11.	Основні проблеми та завдання зовнішньоекономічної діяльності України Ознайомлення з різними обґрунтованими точками зору провідних вітчизняних та іноземних економістів-аналітиків, представників міжнародних організацій, політичних діячів. Формування особистої обґрунтованої точки зору щодо проблем, шляхів їх подолання, визначення перспектив ЗЕД України.	4	5
12.	Підготовка індивідуального завдання – семестрової контрольної роботи	15	15
	Разом	60	82

6. Індивідуальні завдання

Індивідуальне завдання (семестрова контрольна робота) з дисципліни «Україна в системі світогосподарських зв'язків» може бути виконане за наступними темами:

1. Експортний потенціал галузі _____ економіки України
2. Експортний потенціал _____ області України
3. Співробітництво України з певною міжнародною організацією

ВИМОГИ ДО ЗМІСТУ ТА СТРУКТУРИ індивідуального завдання (семестрової контрольної роботи) з дисципліни «Україна в системі світогосподарських зв'язків» (детальні вимоги містяться в навчально-методичному посібнику: Григорова-Беренда Л.І. Україна в системі світогосподарських зв'язків: методичні рекомендації до семінарських та практичних занять, самостійної роботи студентів та виконання індивідуальних науково-дослідних завдань для студентів спеціальності 8.03020301 – Міжнародні економічні відносини (ОКР магістр). – Харків, ХНУ імені В.Н. Каразіна, 2011. – 48 с. <http://dspace.univer.kharkov.ua/handle/123456789/12026>)

Кожна робота повинна містити:

1. Титульна сторінка
2. Зміст
3. Основна частина
4. Висновки
5. Список використаних джерел (не менше 15)

Загальний обсяг роботи – до 12 сторінок.

Текст контрольної роботи набирається на комп'ютері через 1,0 інтервалу на стандартних аркушах формату А4 (210*297 мм). Поля: з лівого боку — 25 мм, з правого — 15 мм, зверху — 15 мм, знизу — 15 мм. Абзацний відступ повинен бути скрізь однаковий — 1,0 см. Друкування тексту проводиться на одній стороні аркушу. Шрифт — Times New Roman, розмір — 14 пт. Сторінки роботи повинні бути пронумеровані, нумерація наскрізна (номер сторінки – в правому нижньому куті аркуша).

1. Рекомендована (типова) структура основної частини робіт, що присвячені дослідженню експортного потенціалу певної галузі економіки України:

1. Структура та стисла характеристика галузі (з переліком продукції, що випускається)
2. Характеристика сировинної бази галузі (що є сировиною для виробництва, чи наявна в Україні? Місце видобутку? Якщо імпортується – звідки? обсяги)
3. Перелік найкрупніших підприємств галузі (в виді таблиці)

Повна назва підприємства	Товар, що випускається	Обсяг виробництва			Обсяги експорту	Основні торгів. партнери
		2009 р.	2014р.	2019 р.	2019 р.	2019 р.
ЗАТ «Харківський тракторний завод»	трактор	400 шт	299 шт	105 шт	58 шт/ 135 тис.дол.	Молдова Німеччина
	сіялка	356 шт	265 шт	56 шт	35 шт/ 50 тис. дол..	Білорусь Польща

4. Характеристика експортних можливостей галузі
5. Вплив галузі на стан зовнішньоекономічної діяльності України (побудувати таблиці, зробити висновки до неї). Значення галузі для ЗЕД України

Назва продукції	Частка в експорті товарів (послуг) з України (%)				Частка в імпорті товарів (послуг) до України (%)			
	2004р	2009р	2014р	2019р	2004р	2009 р	2014р	2019р
Трактор								
Сіялка								

Вся продукція галузі машинобудування								

6. Оцінка інвестиційної привабливості галузі (побудувати графік *Динаміка залучення прямих іноземних інвестицій до _____ галузі України (2005-2020 рр.)*), охарактеризувати побудований графік

7. Оцінка експортних перспектив галузі

II. Рекомендована (типова) структура основної частини робіт, що присвячені дослідженню експортного потенціалу певних областей України:

1. Характеристика економіко-географічного положення області (стисла)
2. Характеристика ПРП області (в т.ч. рекреаційний)
3. Характеристика промислового потенціалу області (з переліком та стислою характеристикою найкрупніших підприємств та продукції)
4. Характеристика сільськогосподарського потенціалу області (з переліком та стислою характеристикою найкрупніших підприємств та продукції)
5. Науковий та освітній потенціал області
6. Характеристика ЗЕД області
- 6.1. Стан зовнішньої торгівлі області

<i>Показник</i>	<i>2009 р.</i>	<i>2014 р.</i>	<i>2019 р.</i>
Зовнішньоторговельний оборот товарами (млн.дол.)			
Зовнішньоторговельний оборот послугами (млн.дол.)			
Зовнішньоторговельний оборот товарами та послугами (млн.дол.)			
Зовнішньоторговельне сальдо в торгівлі товарами (млн.дол.)			
Зовнішньоторговельне сальдо в торгівлі послугами (млн.дол.)			
Зовнішньоторговельне сальдо в торгівлі товарами та послугами (млн.дол.)			

Побудувати графіки: 1) Динаміка експорту - імпорту товарів області (за останні 5 років, млн.дол.) та 2) Динаміка експорту - імпорту послуг області (за останні 5 років, млн.дол.).

Проаналізувати графіки, дати пояснення.

Основні статті (номенклатура) експорту - імпорту товарів області

Основні статті (номенклатура) експорту - імпорту послуг області

6.2. Інвестиційна діяльність

Побудувати графіки:

Динаміка залучення ПІІ (прямих інозем.інвестицій) до _____ області (2005-2020 рр).

Динаміка надходження інвестицій з _____ області до інших країн світу (2005-2020 рр).

Проаналізувати побудовані графіки.

Назвати країни - основні інвестиційні партнери області з визначенням обсягів інвестицій. Дати пояснення

Розкрити галузеву структуру надходжень ПІІ до області.

Проаналізувати діяльність спільних підприємств, створених та функціонуючих на території області

7. Охарактеризувати міграційного руху населення області. Трудова міграція.

8. Вплив експортного потенціалу області на ЗЕД України. Оцінити перспективи.

III. Рекомендована (типова) структура основної частини робіт, що присвячені дослідженню співробітництва України з міжнародними організаціями:

1. Назва організації, рік створення, мета, задачі
2. Країни-члени організації (повноправні, асоційовані, спостерігачі, тощо)
3. Статус України в організації, дата вступу, мета вступу, задачі співробітництва
4. Основні проекти, реалізовані в Україні в рамках співробітництва з організацією протягом 5 останніх років
5. Обсяги матеріальної допомоги Україні, наданої організацією за період співробітництва (якщо є)
6. Перспективи співробітництва

7. Методи контролю

При вивченні дисципліни «Україна в системі світогосподарських зв'язків» застосовуються наступні методи контролю: усний, письмовий та тестовий. Контроль з дисципліни складається з поточного контролю, який проводиться у формі усного опитування або письмового експрес-контролю на практичних заняттях та лекціях, у формі виступів студентів при обговоренні питань

на семінарських заняттях, у формі тестування, тощо. Результати поточного контролю (поточна успішність) є базовою інформацією при проведенні підсумкового контролю і враховуються при визначенні підсумкової екзаменаційної оцінки з дисципліни.

Засвоєння тем (поточний контроль) контролюється на семінарських та практичних заняттях відповідно до конкретних цілей, засвоєння розділів (проміжний контроль) – на практичних та семінарських заняттях та/або виконанням індивідуальної семестрової роботи.

Застосовуються такі засоби діагностики рівня підготовки студентів:

- тестові завдання;
- розв'язування задач;
- виконання творчих завдань;
- виконання семестрової контрольної роботи.

Поточний контроль здійснюється під час проведення практичних та семінарських занять. Сума балів, які студент може набрати за поточним контролем, дорівнює 60.

Семестровий підсумковий контроль з дисципліни є обов'язковою формою контролю навчальних досягнень студента. Він проводиться відповідно до навчального плану у вигляді семестрового екзамену в терміни, встановлені графіком навчального процесу та в обсязі навчального матеріалу, визначеному програмою дисципліни «Україна в системі світогосподарських зв'язків». Загальна кількість балів за успішне виконання екзаменаційних завдань – 40.

Сумарна оцінка за вивчення дисципліни розраховується як сума поточного контролю та балів, отриманих за результатами підсумкового семестрового контролю. За результатами поточного та підсумкового контролю студент може набрати від 0 до 100 балів включно. Набрана кількість рейтингових балів студентом служить основою для оцінки за національною шкалою.

Оцінювання відповідей під час проведення екзамену (час виконання – до 90 хвилин):

Теоретичне питання – 10 балів

Творче питання – 15 балів

Тести – 15 балів (5 тестових завдань x 3 бали)

За бажанням студент має можливість обрати тестову форму екзаменаційного білета (білет містить 20 тестових завдань, 2 бали за кожну вірну відповідь)

УВАГА! У разі використання заборонених джерел на екзамені студент на вимогу викладача залишає аудиторію та одержує загальну нульову оцінку (0).

У разі настання / подовження дії **обставин непоборної сили** (в тому числі запровадження жорстких карантинних обмежень в умовах пандемії з заборонаю відвідування ЗВО) здобувачам вищої освіти денної та заочної форм навчання надається можливість скласти **екзамен в тестовій формі** (білет містить 20 тестових завдань, здобувач одержує 2 бали за кожну вірну відповідь) **дистанційно на платформі Moodle** в дистанційному курсі «Україна в системі світогосподарських зв'язків», режим доступу: <https://dist.karazin.ua/moodle/course/view.php?id=1498>

8. Схема нарахування балів

Структура та складові підсумкової оцінки з дисципліни:

виконання практичних завдань - 40 балів

виконання індивідуального завдання (семестрової контрольної роботи) - 20 балів

підсумковий контроль (екзамен) – 40 балів

Заохочувальні бали - виконання додаткового індивідуального завдання – 10 балів, підготовка до видання наукової статті за тематикою дисципліни «Україна в системі світогосподарських зв'язків» - 15 балів

*Максимальні значення оцінювання діяльності студента
при вивченні навчальної дисципліни*

Поточний контроль, самостійна робота, індивідуальні завдання					Контрольна робота, передбачена навчальним планом	Разом	Екзамен	Сума
Розділ 1			Розділ 2					
Практичне завдання 1	Практичне завдання 2	Практичне завдання 3	Практичне завдання 4	Практичне завдання 5				
8 (мінімум 4)	8 (мінімум 4)	8 (мінімум 4)	8 (мінімум 4)	8 (мінімум 4)	20 (мінімум - 10)	60	40	100

Студент допускається до підсумкового семестрового контролю, якщо за результатами поточного контролю він набрав **не менше 30 балів** та **виконав семестрову контрольну роботу**.

Шкала оцінювання

Сума балів за всі види навчальної діяльності протягом семестру	Оцінка	
	для чотирирівневої шкали оцінювання	для дворівневої шкали оцінювання
90 – 100	відмінно	зараховано
70-89	добре	
50-69	задовільно	
1-49	незадовільно	не зараховано

9. Рекомендована література

Основна література

1. Закон України “Про зовнішньоекономічну діяльність” //ВВР. – 1991. №29 (з подальшими змінами) (Сервер ВР України www.rada.gov.ua)
2. Герчикова И.Н. Международные экономические организации: регулирование мирохозяйственных связей и предпринимательской деятельности. Учеб. пособие. – М.: Издат-во «Консалтбанкир», 2002. – 624 с.
3. Голиков А.П., Дейнека А.Г., Казакова Н.А. Размещение производительных сил и регионалистика. Учебное пособие. - Харьков: ООО «Олант», 2002.
4. Голиков А.П., Казакова Н.А. Стратегия регионального развития: европейский контекст: Монография – Х.: Экограф, 2008. – 180 с.
5. Голиков А.П., Казакова Н.А., Прав Ю.Г. Региональная политика и экономическое развитие: европейский контекст: Учебное пособие – Харьков: Экограф, 2009. – 240 с.

6. Голиков А.П. Економіка України: навч. посіб. / А.П. Голиков, Н.А. Казакова, О.А. Шуба. – К.: Знання, 2009. – 286 с.
7. Голиков А.П. Економіко-математичне моделювання світогосподарських процесів: Навч. посіб. – 3-тє вид., переробл. і доповн. – К.: Знання, 2009. – 222 с.
8. Голиков А.П., Дейнека О.Г., Позднякова Л.О., Черномаз П.О. Регіональна економіка та природокористування/за ред. Голикова А.П.: Навчальний посібник. – К.: Центр учбової літератури, 2009. – 352 с.
9. Голиков А.П., Казакова Н.А., Грицак Ю.П., Сідоров В.І. Географія мирового господарства: - Навчальний посібник (з грифом МОН України). –К.: Центр учбової літератури 2007. – 230 с..
10. Голиков А.П., Казакова Н.А., Шуба О.А. Економіка України: фактори виробництва, галузева структура, розміщення. Навчальний посібник (з грифом МОН України). – Київ: Знання. 2009. – 230 с.
11. Григорова-Беренда Л.І. **Україна в системі світогосподарських зв'язків: дистанційний курс.** // Навчально-методична праця. - Харків: ХНУ імені В.Н. Каразіна, 2017. Режим доступу: <https://dist.karazin.ua/moodle/course/view.php?id=1498>
12. Григорова-Беренда Л.І. **Україна в системі світогосподарських зв'язків:** методичні рекомендації до семінарських та практичних занять, самостійної роботи студентів та виконання індивідуальних науково-дослідних завдань для студентів спеціальності 8.03020301 – Міжнародні економічні відносини (ОКР магістр). – Харків, ХНУ імені В.Н. Каразіна, 2011. – 48 с.
13. Григорова-Беренда Л. І. Теорія і практика зовнішньої торгівлі : навчальний посібник / Л. І. Григорова-Беренда, М.В. Шуба. – Харків : Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна, 2016. – 136 с. Режим доступу: <http://dspace.univer.kharkov.ua/handle/123456789/12492>
14. Міжнародні економічні відносини: підручник / за ред. А.П. Голикова, О.А. Довгаль. – Х.: ХНУ імені В.Н. Каразіна, 2015. – 464 с.
15. Макуха С.М. Україна у міжнародних економічних відносинах в умовах глобалізації. – Харків: Легас, 2003. – 352 с.
16. Новицький В.Є. Міжнародна економічна діяльність України: Підручник. – К.:КНЕУ, 2003 – 948 с.
17. Соціально-економічний розвиток регіонів України: проблеми науки та практики: Монографія. – Х.: ВД „ІНЖЕК”, 2007. – 404 с.
18. Україна і світове господарство: взаємодія на межі тисячоліть /А.С. Філіпенко, В.С. Будкін, А.С. Гальчинський та ін. – К., Либідь, 2002. – 470 с.
19. Економічна асоціація України з Європейським Союзом: монографія/ О.І.Шнирков, В.І.Муравйов, Р.О. Заблоцька та ін; за ред. О.І.Шниркова, В.І. Муравйова. – К: ВПЦ «Київський університет», 2015. – 415 с.
20. Матюшенко І.Ю. Євроінтеграція України в системі міжнародної економічної інтеграції: навчальний посібник / І.Ю. Матюшенко, С.В. Беренда, В.В. Резніков. – Харків : Видавництво ХНУ ім. В.Н. Каразіна, 2015 . – 495 с.
21. Поліщук Л. С. Економіка та зовнішньоекономічні зв'язки України: навчальний посібник / Л.С. Поліщук. – К.: Видавничо-поліграфічний центр "Київський університет", 2013. – 271 с.
22. Хаустова В. С., Григорова-Беренда Л. І. Оцінка та діагностика зовнішньоекономічної безпеки України: Монографія. – Х.: ВД «ІНЖЕК», 2013. – 192 с.

Допоміжна література

1. Беренда С.В., Григорова Л.І. Основні домінанти та тенденції українсько - казахських зовнішньоторговельних відносин //Вісник Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна. Економічна серія. № 786, 2007 р., стор. 165-171.
2. Внешнеэкономическое сотрудничество Украины и стран Скандинавии: экономико-дипломатический аспект [Електронний ресурс] / В. В. Резников // Бізнес Інформ. - 2015. - № 4. - С. 35-41. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/binf_2015_4_7
3. Вплив асиметрії умов членства України в СОТ на її зовнішню торгівлю з країнами ЄС і Митного союзу ЄврАзЕС [Електронний ресурс] / М. О. Кизим, І. Ю. Матюшенко, С. В. Беренда, І. В. Ярошенко // Бізнес Інформ. - 2014. - № 4. - С. 8-19. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/binf_2014_4_2
4. Голиков А.П., Григорова Л.І. Международная торговля (структура, география, тенденции). Учебное пособие.- Харьков: ХНУ, 2003. – 172 с.
5. Голиков А.П., Дейнека О.Г., Позднякова Л.О., Черномаз П.О. Економіка зарубіжних країн: Навч. посібник. – К.: Центр учбової літератури, 2008. – 464 с.
6. Григорова-Беренда Л.І. Визначення сутності поняття зовнішньоекономічна безпека // Конкурентоспроможність та інновації: проблеми науки та практики: Тези доповідей міжнародної

- науково-практичної конференції 11-12 листопада 2010 р.-Х.: ФОП Павленко О.Г., ВД "ІНЖЕК", 2010.- С. 23-25
7. Григорова-Беренда Л.І. Засади державного регулювання зовнішньоекономічної діяльності України // Соціально-економічний розвиток України та її регіонів: проблеми науки та практики. Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції 19-20 травня 2011 р.- Х.: ФОП Александрова К.М.;ВД "ІНЖЕК".- С. 97-100
  8. Григорова-Беренда Л.І., Волков О. Р. Сучасні тенденції торговельних відносин України й Норвегії. // Матеріали XIII науково-практичної конференції молодих вчених «Актуальні проблеми світового господарства і міжнародних економічних відносин» 30 березня 2018 року. - Харків: ХНУ імені В.Н. Каразіна, 2018. – стор. 75-78.
  9. Григорова-Беренда Л.І., Карпенко К.Г. Приватизація стратегічних об'єктів державної власності в країнах ЄС: досвід для України //Матеріали XI науково-практичної конференції молодих вчених «Актуальні проблеми світового господарства і міжнародних економічних відносин» 25 березня 2016 року. - Харків: ХНУ імені В.Н. Каразіна, 2016. – стор. 107-112.
  10. Григорова-Беренда Л.І., Ліу Тхай Тхань В'єт. Інвестиційна привабливість регіонів України: галузеві зміни. // Матеріали XIII науково-практичної конференції молодих вчених «Актуальні проблеми світового господарства і міжнародних економічних відносин» 30 березня 2018 року. - Харків: ХНУ імені В.Н. Каразіна, 2018. – стор. 79-84.
  11. Григорова-Беренда Л.І., Поліванцева А.С. Зовнішня торгівля України. //Матеріали X науково-практичної конференції молодих вчених «Актуальні проблеми світового господарства і міжнародних економічних відносин» 3 квітня 2015 року. - Харків: ХНУ ім. Каразіна, 2015. – стор. 306-310.
  12. Григорова-Беренда Л.І., Манжак О.М. Інноваційна складова конкурентоспроможності національної економіки //Конкурентоспроможність: тенденції та перспективи : збірник тез виступів на міжнародному міжвузівському семінарі-дискусії / Харківський торговельно-економічний інститут КНТЕУ. – Харків: РВВ ХТЕІ КНТЕУ, 2010. – стор. 16-17
  13. Журнали «Вісник ТПП», «Діловий вісник», «Економіка України», «Мировая экономика и международные отношения», «Вісник ХНУ імені В.Н. Каразіна» (Серії: «Економіка» та «Міжнародні відносини, економіка, країнознавство, туризм»), «Актуальні проблеми економіки», «Бізнес Інформ», «Ефективна економіка» та інші періодичні економічні фахові видання.
  14. Зинченко В.А., Григорова-Беренда Л.І. Прогнозирование экономического развития Украины в зависимости от внешнеэкономической деятельности отечественных предприятий // Соціально-економічний розвиток України та її регіонів: проблеми науки та практики:Тези доповідей міжнародної науково-практичної конференції 27-28 травня 2010 р.-Х.:ФОП Александрова К.М., ВД "ІНЖЕК", 2010.- 300 с., с. 69-72
  15. Світова економіка : підручник / За ред. А.П. Голіков, О.А. Довгаль . – Харків : Видавництво ХНУ ім. В.Н. Каразіна, 2015 . – 265 с.
  16. Сідоров В.І., Каплін О.Д. Въездной туризм в Украине: некоторые тенденции последних лет // Міжнародна науково-практична конференція «Туристичний бізнес: світові тенденції та національні пріоритети». Матеріали міжнародної науково-практичної конференції 28 травня 2009 року.- Х.: ХНУ імені В.Н. Каразіна, 2009.-75-78с
  17. Спеціальні санкції як вид адміністративної відповідальності у сфері зовнішньоекономічної діяльності [Електронний ресурс] / Т. В. Філіпенко, А. С. Філіпенко // Вісник Луганського державного університету внутрішніх справ імені Е. О. Дідоренка. - 2016. - Вип. 2. - С. 204-211. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vlduvs_2016_2_23
  18. Трансформація міжнародних економічних відносин в епоху глобалізації / За ред. А.П. Голіков, О.А. Довгаль . – Харків : Видавництво ХНУ ім. В.Н. Каразіна, 2015 . – 315 с.
  19. Україно-марокканское экономическое сотрудничество: современное состояние и приоритеты развития [Електронний ресурс] / С. Гасим // Бізнес Інформ. - 2016. - № 4. - С. 38-43.
  20. Українські перспективи застосування моделі економічного успіху "східноазійських тигрів" [Електронний ресурс] / С. Гасим // Вісник Міжнародного слов'янського університету. Сер. : Економічні науки. - 2013. - Т. 16, № 1-2. - С. 54-59. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/VMSU_econ_2013_16_1-2_10
  21. Grigorova-Berenda L., Matyushenko I., Sviatukha I. Modern Approaches to Classification of Biotechnology as a Part of NBIC-Technologies for Bioeconomy // British Journal of Economics, Management & Trade, ISSN: 2278-098X, Vol.: 14, Issue.: 4 DOI : 10.9734/BJEMT/2016/28151

10. Посилання на інформаційні ресурси в Інтернеті, відео-лекції, інше методичне забезпечення

1. www.agroconf.org – сайт Української аграрної кофедерації
2. www.apk-inform.com - сайт АПК-Інформ
3. www.bank.gov.ua - офіційний сайт НБУ
4. www.business.ua – сайт газети «Бизнес»
5. www.businesspress.ru – сайт «Ділова преса»
6. www.customs.gov.ua - офіційний сайт Державної митної служби України
7. www.me.gov.ua – офіційний сайт Міністерства економічного розвитку і торгівлі України
8. www.mfa.gov.ua – офіційний сайт МЗС України
9. www.minfin.gov.ua - офіційний сайт Міністерства фінансів України
10. www.rada.gov.ua – офіційний сайт ВР України
11. www.ugmk.info - бізнес-портал реального сектору економіки
12. www.ukrstat.gov.ua – офіційний сайт Державного комітету статистики України
13. www.worldbank.org – офіційний сайт Світового банку
14. www.wto.in.ua – сайт Україна й СОТ
15. www.wto.org – офіційний сайт СОТ

11. Особливості навчання за денною формою в умовах подовження дії обставин непоборної сили (в тому числі запровадження карантинних обмежень через пандемію)

В умовах дії карантинних обмежень освітній процес в університеті здійснюється за змішаною формою навчання, а саме:

– дистанційно (за затвердженим розкладом занять) на платформі Zoom проводяться всі лекційні заняття;

– дистанційно на платформі Moodle (<https://dist.karazin.ua/moodle/course/view.php?id=1498>) проводяться практичні (семінарські), індивідуальні заняття та консультації, контроль самостійної роботи;

– аудиторно (за затвердженим розкладом занять) проводяться до 10% практичних та семінарських занять у навчальних групах кількістю до 20 осіб з урахуванням відповідних санітарних і протиепідемічних заходів.

Складання підсумкового семестрового контролю: в разі запровадження жорстких карантинних обмежень з заборотою відвідування ЗВО студентам денної форми навчання надається можливість (за заявою, погодженою деканом факультету) скласти **екзамен в тестовій формі дистанційно на платформі Moodle** в дистанційному курсі «Україна в системі світогосподарських зв'язків», режим доступу: <https://dist.karazin.ua/moodle/course/view.php?id=1498>.